

Günün Piyasa Haritası

Aynı takvim gününde karar açıklayacak iki merkez bankası, aynı petrol şokuna taban tabana zıt yerlerden bakıyor. Avrupa Merkez Bankası Yönetim Konseyi, Berlin'de yürüttüğü iki günlük toplantısını bugün tamamlıyor ve para politikası kararını öğleden sonra duyuracak. Euro bölgesinde ağustos enflasyonu yıllık %3,3 ile Eylül 2023'ten bu yana en yüksek düzeye çıktı, temmuzdaki %2,9'un üzerine taşıyan kalem ise neredeyse tek başına enerji oldu. Bu grupta yıllık artış %10,3'ten %14,3'e sıçradı. Buna karşın çekirdek gösterge %2,5'ten %2,4'e, hizmet enflasyonu %3,3'ten %3,0'a indi. Sıkılaşma yönünde bir adım atılacaksa gerekçesi talep baskısı olmayacak, ithal enerji faturası olacak. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da kararını bugün açıklayacak. Politika faizi temmuz toplantısından bu yana %37'de duruyor, gecelik borç verme %40 ve gecelik borç alma %35,5 seviyesinde bulunuyor. İki karar arasındaki fark yatırımcı açısından soyut değil. Frankfurt tarafında enerji şoku bir enflasyon riski olarak fiyatlanıyor, Ankara tarafında ise aynı şok dezenflasyon takviminin önündeki engel olarak taşıyor. Petrolün yüz dolar eşiğini aşmasının iki kurulun kararına aynı anda dokunması, günü tek bir sorunun etrafında topluyor: enerji kaynaklı fiyat baskısı daha ne kadar geçici sayılabilir.

Zincirin başındaki rakam petrolde duruyor. Brent son işlem gününde %3,79 yükselerek varil başına 101,63 dolara, ABD ham petrolü %3,91 artışla 96,67 dolara çıktı. Fiyatı yukarı taşıyan iki gelişme, ABD kuvvetlerinin beş İran tankeri hedef alması ve İran destekli Husilerin Suudi Arabistan'daki petrol tesislerine yönelik saldırıları oldu. Maliyet ABD tarafında doğrudan pompaya geçti, motorin galon başına 5,94 dolarla tarihi zirvesine ulaştı, benzin 4,22 dolara çıktı. Tahvil piyasası bu tabloyu ciddiye aldı. On yıllık ABD getirisi %4,85'e, iki yıllık getiri %4,42'ye yükseldi ve ana ABD endeksleri önceki seansı %0,48 ile %0,77 arasında değişen kayıplarla tamamladı.

Yurt içinde tablo karar öncesinde ayrıştı. Borsa İstanbul son işlem gününü BIST 100'de %0,70 artışla 14.505,48, BIST 30'da %0,79 artışla 17.239,14 puandan tamamladı, işlem hacmi 337,7 milyar liraya ulaştı. Endeks artıda kapanırken bankacılık endeksinin %2,44 gerilemesi, alımın faiz duyarlı gruplardan sanayi ve teknoloji tarafına kaydığını gösterdi. Sabah saatlerinde Asya seansı satıcı, ABD vadeli ise Nasdaq dışında hafif artıda seyreliyor. İki faiz kararının ardından ABD ağustos üretici fiyatları açıklanacak, tüketici fiyatları ise yarın gelecek.

Karar Öncesi Kurulun Önündeki Enflasyon Tablosu

Politika faizi ocak ayındaki 100 baz puanlık indirimin ardından %37'de sabitlendi ve kurul takip eden dört toplantının tamamında beklemede kaldı, gecelik borç verme %40 ile gecelik borç alma %35,5 seviyesinde bulunuyor. Bugünkü kararı çerçeveleyen tablo, manşetteki iyileşmenin hızını kaybetmesi üzerine kurulu. TÜİK verilerine göre ağustosta tüketici fiyatları aylık %1,84 arttı ve yıllık oran temmuzdaki %31,75'ten %31,51'e indi, yani bir ayda kazanılan mesafe 24 baz puanla sınırlı kaldı. Üretici tarafı ise ters yöne bakıyor, yurt içi üretici fiyat endeksindeki aylık %2,57'lik artış tüketici enflasyonunu belirgin biçimde aştı ve maliyetin fiyata geçişi için bir kanal açık bıraktı. Buna iki mekanik unsur ekleniyor. Motorin özel tüketim vergisinin ağustos boyunca sıfırda tutulduktan sonra eylülde litre başına 3 lira, ekimde 6 lira olarak kademeli biçimde geri gelmesi ulaştırma kalemini önümüzdeki iki veride yukarı çekecek, Brent'in yüz dolar üzerine yerleşmesi de aynı yönde çalışan ithal girdi maliyetini besliyor. Orta Vadeli Program'ın yıl sonu tüketici enflasyonu tahminini %28,4'e yükseltmesi ve tek haneli enflasyon hedefini 2029'a ötelemesi, dezenflasyonun takvimden daha uzun süreceğinin resmi metinde de kabul edildiği anlamına geliyor. Bu bileşim karşısında bazı uzman görüşlerine göre indirimin öne çekilmesi için gerekli zemin oluşmadı ve ağırlıklı bekleyiş faizin bu toplantıda da sabit tutulması yönünde. Yatırımcı açısından asıl bilgi ise oranın kendisinden çok karar metninde olacak, çünkü enerji kaynaklı maliyet baskısının geçici mi yoksa kalıcı mı sayıldığına dair ifade, indirim patikasının hangi çeyreğe kaydığını gösterecek tek somut işaret.

Petrolde Yüz Dolar Eşiği

Yükselişin gerekçesi fiili bir arz kesintisinden çok, taşımacılığın ve üretim tesislerinin doğrudan hedef haline gelmesi. Hürmüz Boğazı'ndan geçen hacim savaş öncesinde küresel petrol arzının yaklaşık beşte birine karşılık geliyordu ve bu hattaki daralma, navlun ile sigorta maliyetini fiyatın kalıcı bir bileşeni durumuna getirdi. Bazı analist görüşlerine göre kesintiler sürerse varil fiyatı 120 dolara kadar çıkabilir, üretim altyapısının ağır hasar görmesi ihtimalinde ise 150 dolar seviyesi telaffuz ediliyor. Brown Üniversitesi'nin izleme çalışmasına göre savaş, ABD'li tüketiciye benzin ve motorin faturasında bugüne kadar 100 milyar dolar ilave yük bindirdi. Enerji ithalatçısı konumundaki Türkiye açısından bu seviye, cari denge ve maliyet enflasyonu üzerinde doğrudan bir baskı unsuru olmayı sürdürüyor.

Faiz Kararı Öncesinde Bankacılıkta Ayrışma

Son işlem gününde endeksin yönü ile alt sektörlerin yönü birbirinden ayrıldı. BIST 100 %0,70 yükselirken bankacılık endeksi %2,44 geriledi, mali endeks %0,23 ve holding endeksi %0,26 eksiye kapandı. Karşı tarafta sanayi endeksi %1,12, teknoloji endeksi %1,17 primlendi. İşlem hacminin 337,7 milyar liraya çıkması, bu ayrışmanın düşük katılımlı bir hareketten ibaret olmadığına işaret ediyor.

Avrupa Merkez Bankası'nın Enerji İkilemi

Konsey haziranda üç yılın ardından ilk artırımını yapmış, temmuzda faizi sabit tutmuştu. Bugünkü kararın zorluğu manşet ile çekirdek göstergelerin ters yönler bakmasından geliyor. Avrupa Merkez Bankası ekonomistlerinin hesabına göre ocak ile mayıs arasındaki enflasyon artışının yaklaşık %90'ı enerji arz şoklarından kaynaklandı. Enerji dışı tarafta yavaşlama sürerken enerji kaynaklı manşeti sıkılaştırmayla dizginlemek mümkün değil. Buna karşın ikincil etki riski göz ardı edilirse orta vadeli beklenti çıpası zarar görüyor. Karar metninin tonu bu nedenle oranın kendisi kadar belirleyici olacak ve ekim toplantısına dair fiyatlamayı da doğrudan şekillendirecek.

Geri Alım Duyurusunun Ters Sonucu

ABD Hazinesi, uzun vadeli kağıtlarda likidite desteği amacıyla yürüttüğü geri alımların işlem başına büyüklüğünü 6 milyar dolara çıkardı ve genişletilmiş program son işlem gününde devreye girdi. Tutar, olağan işlem büyüklüğünün üç katına karşılık geliyor. Amaç uzun vadeli borçlanma maliyetini aşağı çekmekti, sonuç ters yönde oluştu: on yıllık getiri %4,80'den %4,85'e, iki yıllık getiri %4,39'dan %4,42'ye çıktı ve on yıllık faiz Ekim 2023'ten bu yana en yüksek düzeye ulaştı. Bazı analist görüşlerine göre sorunun kaynağı piyasa işleyişindeki bir bozulma değil, ağustosta 40 trilyon doları aşan federal borç stoku.

Trump'tan Savaşın Süresine Dair Mesaj

ABD Başkanı Donald Trump, İran'la sürdürülen savaşın seçimden sonra sona ereceğini söyledi. Ara seçimlere yaklaşık sekiz hafta kaldığı düşünüldüğünde bu ifade, enerji risk priminin en az iki ay daha fiyatlamının içinde kalacağı anlamına geliyor.

Kuzey Amerika Ticaretinde Yasak Aşaması

Washington, Kanada menşeli alkollü içki, bazı süt ürünleri ve büyük hacimli motosikletlerin ithalatını yasakladı. Karar 1930 tarihli Gümrük Tarifesi Kanunu'nun 338. maddesine dayandırıldı ve 29 Eylül'de yürürlüğe girecek. Aynı paket kapsamında çelik, alüminyum ürünleri, mobilya ve kağıt kalemlerine uygulanan %50'lik vergi 15 Eylül'de genişletiliyor, Ottawa'nın yaklaşık 20 milyar dolarlık ABD malına getirdiği karşı vergiler ise 8 Eylül'de yürürlüğe girmişti. Tarife kademesinden doğrudan yasak kademesine geçilmesi, entegre tedarik zincirlerinde maliyet etkisini vergi oranıyla hesaplanabilir olmaktan çıkarıyor.

Asya Seansı ve Vadelilerin Görüntüsü

Bölge borsaları petrolün yüz dolar üzerinde tutunmasını risk azaltarak karşıladı. Nikkei 225 %0,8 kayıpla 64.597,46, Kospi %0,9 kayıpla 6.989,06, Hang Seng %1,4 kayıpla 24.932,95 puana geriledi. Şanghai Bileşik'teki düşüş %0,3'te kalırken Avustralya endeksi %1,5 ile bölgenin en sert kaybını yazdı, Tayvan tarafında gerileme %0,8 oldu. ABD vadelilerinde tablo farklı bir yöne bakıyor, S&P 500 %0,18 ve Dow %0,34 artıda, Nasdaq %0,02 eksiye seyrediyor. Kur cephesinde dolar/yen 153,42, euro/dolar 1,1640 seviyesinde bulunuyor.

Bugünün Karar ve Veri Saatleri

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın toplantı takviminde Para Politikası Kurulu kararı bugün saat 14:00'a, karar özeti 17 Eylül'e işaretlenmiş durumda. ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu'nun yayın takvimine göre ağustos ayı üretici fiyat endeksi bugün Türkiye saatiyle 15.30'da açıklanacak, tüketici fiyat endeksi ise yarın aynı saatte gelecek. Avrupa Merkez Bankası ise saat 15:15'teki para politikası kararının ardından basın toplantısı düzenleyecek.

ÖZETLE

Günün ekseninde aynı gün karar açıklayacak iki merkez bankası var ve ikisini de aynı petrol şoku sıkıştırıyor. Brent'in %3,79 artışla 101,63 dolara çıkması, ABD kuvvetlerinin İran tankerlerini hedef alması ve Suudi tesislerine yönelik saldırılarla birlikte enerji risk primini yeni bir kademeye taşıdı, ABD'de motorin fiyatı tarihi zirvesine ulaştı. Avrupa Merkez Bankası manşet enflasyonun %3,3'e çıktığı ama çekirdek göstergenin gerilediği bir tabloda karar verecek. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ise %37'lik politika faizine ilişkin kararını bugün açıklayacak ve son işlem gününde bankacılık endeksinin %2,44 gerilemesi, bu karar öncesinde hisse tarafında nasıl konumlanıldığını gösterdi. Borsa İstanbul aynı gün BIST 100'de %0,70 artışla 14.505,48 puandan kapandı.

Tahvil tarafında ABD Hazinesi'nin 6 milyar dolarlık geri alım programı beklenenin tersine getirileri yukarı taşıdı ve on yıllık faiz Ekim 2023'ten bu yana en yüksek düzeye ulaştı. Trump'ın savaşın seçimden sonra biteceğini söylemesi, enerji priminin süresine dair bir çerçeve sunuyor. Kuzey Amerika'da ticaret gerilimi tarife kademesinden ithalat yasağı kademesine geçti ve yeni düzenlemeler eylül ortasından itibaren yürürlüğe giriyor. Asya seansı satıcılı seyrederken ABD vadelileri Nasdaq dışında hafif artıda, günün geri kalanında ise iki faiz kararının ardından ABD ağustos üretici fiyatları izlenecek.

Emre Özdemir**Trive Yatırım Araştırma Uzmanı**

RİSK UYARISI:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki şekil ve değerler hazırlandığı tarih itibariyle mevcut piyasa koşulları ve güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Trive Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından, karşılığında herhangi bir maddi menfaat temin edilmeksizin, genel anlamda bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hiçbir şekilde yönlendirici nitelikte olmayan bilgiler yatırımcılar tarafından danışmanlık faaliyeti olarak kabul edilmemeli ve yatırım kararlarına esas olarak alınmamalıdır. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. İnternet sitemizdeki her türlü tablo ve grafikler güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Sitemizde bulunan iç ve dış piyasalara ait tablo, grafik ve analizlerin doğrulukları tarafımızca garanti edilmemekte ve bilgiler belli bir gelirin sağlanmasına yönelik olarak verilmemektedir.